

סקירת אמצעי תשלום: עבודת חקר

דף עבודה כללי

לפניכם סקירה מקיפה על אחד מאמצעי התשלום הקיימים היום.
עליכם **לתמצת** את הסקירה **ולהציגה** בפני הכיתה במשך 3-5 דקות באמצעות מצגת, פוסטר או כל כלי עזר אחר.

ניתן לשלב במסגרת ההצגה שירה, ריקוד, הצגה, סרטון וכדו'.
במסגרת הצגת הסקירה, עליכם **להשיב** על השאלות הבאות:

1. מהו אמצעי התשלום מבחינה טכנולוגית?
2. כמה עולה להפיק את אמצעי התשלום?
3. כיצד מבטיחים את האמון באמצעי התשלום (אמצעים נגד זיוף למשל)?
4. מהם היתרונות והחסרונות שלו?
5. כיצד צריך להשתמש בו?
6. מי קהל היעד של אמצעי התשלום?

שטרות

שטרות כסף הן נייר או פלסטיק גמיש ואפילו בד, שמודפס עליהם ערך מוסכם. לשטרות כסף, בשונה ממטבעות מתכת, אין ערך עצמי כלל. כלומר שאין שום שימוש לנייר או לפלסטיק שממנו עשוי השטר, בשונה ממטבעות שעשויים ממתכות שניתן לעשות בהן שימוש אחר. כל ערכו של שטר כסף הוא האמון שרוכשים האנשים שמשתמשים בו בערך שלו והסכמתם לקבל אותו תמורת סחורה או שירות.

שטרות כסף הומצאו בסין כבר לפני כ-1,300 שנים. באירופה התחילו לעשות שימוש בשטרות נייר לפני כ-400 שנים. שטרות כסף נוצרו הודות להתפתחות הדפוס, מה שהפך את ייצור שטרות הכסף לזול לאין ערוך מאשר הטבעת מטבעות. יחד עם זאת הממשלות (או הבנקים במדינות מסוימות) שהדפיסו את השטרות החזיקו בכספות מטילי זהב כערבון לשטרות שהדפיסו. כלומר שכל שטר היה למעשה מסמך בעלות על חלק ממטילי הזהב בכספות הממשלה. עם הזמן היחס הזה גדל הודות לאמון שאנשים רכשו לשטרות. בשנת 1972 ארה"ב הפסיקה להחזיק מטילי זהב כערבון לערך השטרות והכריזה שערך השטרות עומד בפני עצמו. בעקבות זאת הפסיקו מרבית מדינות העולם להחזיק בזהב או במתכות יקרות אחרות כערבון למטבע שלהן.

שטרות כסף נוחים הרבה יותר לשימוש ממטבעות משום שהם קלים יותר ובעיקר כי ניתן להדפיס על אותו מלבן נייר ערך של 20 שקלים באותה מידה שניתן להדפיס עליו ערך של 200 שקלים ובאותה עלות. יחד עם זאת שטרות ניתן לזייף בקלות יחסית למטבעות, במיוחד אם ערך השטר גבוה. על כן התפתחו שיטות למניעת זיוף שטרות ובכל כמה שנים מחליפים את סדרת השטרות בכדי להוציא מהמחזור את הזיופים. למרות המאמצים הללו, זייפנים מצליחים ליצור זיופים שאינם גלויים לעין של האדם הממוצע בתוך שבועות עד חודשים מרגע ששטר חדש מוצג לציבור. מומלץ להיכנס לאתר של בנק ישראל וללמוד את סימני הזיהוי החדשים של השטרות כדי להימנע מלקבל שטר מזויף.

שטרות כסף, בשונה ממטבעות יכולים גם להתבלות ואפילו להישרף. כמו כן, כמו מטבעות, כסף מזומן קל לגנוב. לא מומלץ להחזיק שטרות רבים בארנק או אפילו בבית כי מרגע שנגנב קשה להחזיר את הכסף. בגלל ערכם הרב והקושי לפקח על שטרות מצד הממשלה, ממשלות רבות בעולם, ובכלל זה ישראל, מגבילות את השימוש במזומן. כיום מותר לעשות עסקאות במזומן רק עד סכום של 11,000 ש"ח, ובעתיד סכום זה אמור לרדת אף יותר. מדינה אחת, שוודיה, הפסיקה בפועל את השימוש בכסף מזומן, מטבעות או שטרות.

לשטרות כסף שני יתרונות נוספים, שמשותפים לאמצעי תשלום המזומן השני, מטבעות. לשימוש במזומן אין עלות נוספת, כלומר שאין עמלה על שימוש במזומן. יתרון שני הוא שניהול תקציב על בסיס כסף מזומן הוא מוחשי יותר מאשר ניהול תקציב באמצעים דיגיטליים כמו כרטיס אשראי.